

Brüssel, 5.4.2017
COM(2017) 160 final

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

Lepingu (millega luuakse assotsiatsioon ühelt poolt Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide ning teiselt poolt Kesk-Ameerika riikide vahel) IV osa rakendamist käsitlev kolmas aastaaruanne

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

Lepingu (millega luuakse assotsiatsioon ühelt poolt Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide ning teiselt poolt Kesk-Ameerika riikide vahel) IV osa rakendamist käsitlev kolmas aastaaruanne

1. Sissejuhatus

2016. aasta oli kolmas aasta, mil rakendati ELi ja Kesk-Ameerika riikide assotsieerimislepingu (millega luuakse assotsiatsioon ühelt poolt Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide ning teiselt poolt Kesk-Ameerika riikide vahel (edaspidi „leping“)¹) IV osas sätestatud kaubandussammast. Kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. jaanuari 2013. aasta määruse (EL) nr 20/2013 (millega rakendatakse ühelt poolt Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide ning teiselt poolt Kesk-Ameerika riikide vahel assotsiatsiooni loomise lepingu kahepoolne kaitseklausel ja banaane käsitlev stabiilsusmehhanism,² edaspidi „määrus“) artikliga 13 esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule igal aastal aruande. Käesolev aruanne on esitatud selle nõude täitmiseks.

2. ÜLDHINNANG KAUBANDUSE ARENGU KOHTA

2.1. Metoodika

Kooskõlas lepingu rakendamist käsitletud eelmise aruande³ metoodikaga, arvutatakse ELi import Eurostati 2016. aasta oktoobris esitatud andmete põhjal. ELi eksport Kesk-Ameerika riikidesse põhineb nende riikide statistikal. Kuna Kesk-Ameerika riikide andmeid väljendatakse USA dollarites, on need Eurostati kasutatava aastase vahetuskursi alusel eurodesse arvestatud⁴.

Loomulikult sõltub kaubavoogude muutumine paljudest teguritest, mitte ainult lepingu olemasolust või selle rakendamise tasemest.

2.2. Kesk-Ameerika riikide ja ELi vaheliste kaubavoogude üldine areng (kaubad)

Kesk-Ameerika majandusintegratsiooni sekretariaadi (SIECA) avaldatud statistika kohaselt vähenesid aastatel 2014–2015 Kesk-Ameerika riikide ja ülejäänud maailma vahelised kaubavood 6 %. Samas ELi kaubavahetus ülejäänud maailmaga kasvas samal perioodil 3,6 % (Eurostat). Üldiselt oli ELi ja Kesk-Ameerika kahepoolse kaubanduse maht üsna stabiilne. Kahe piirkonna vahelised kaubavood vähenesid pisut (0,7 %), nende maht oli 10,5 miljardit eurot. ELi kaubandusbilanss Kesk-Ameerika riikidega oli 2015. aastal positiivse saldoga 162 miljonit eurot (2014. aastal oli kaubandusbilanss 853 miljoni euroga puudujäägis).

ELi ja Kesk-Ameerika riikide vaheline kaubavoog ja selle aastane muutus (miljonites eurodes) 2015

¹ ELT L 346, 15.12.2012, lk 3.

² ELT L 17, 19.1.2013, lk 13.

³ COM(2016) 73 (final).

⁴ EUR/USD keskmine vahetuskurss oli 2013. aastal 1,3281, 2014. aastal 1,3285 ja 2015. aastal 1,1095.

Riik	ELi eksport ^(*)		ELi import ^(**)		Kaubavood kokku	
Costa Rica	1 312	23,1 %	2 250	-40,4 %	3 562	-35 %
Guatemala	1 194	22,3 %	865	25 %	2 059	23,3 %
Honduras	592	29,1 %	1 015	20,5 %	1 606	24 %
Nicaragua	379	54,2 %	326	14,5 %	705	32 %
Panama	1 278	8,2 %	555	26,1 %	1833	13 %
El Salvador	603	29,8 %	195	5,5 %	798	23 %
KOKKU	5 358	22 %	5 196	-16,8 %	10 526	-0,7 %

* *Ekspordandmed on esitatud piirkonna vastava riigi statistiliste andmete põhjal.*

** *Impordandmed on esitatud Eurostati andmete põhjal.*

Allikas: Eurostat ja SIECA

Kesk-Ameerika piirkondliku statistika kohaselt kasvas 2015. aastal ELi eksport Kesk-Ameerikasse kokku 22 %, samas kui ELi import Kesk-Ameerikast vähenes 16,8 %. Siiski tuleb märkida, et ELi ja Kesk-Ameerika vahelised kaubavood on riigiti üldiselt positiivse suundumusega, ainult Costa Rica puhul vähenes kaubavoog 3,77 miljardilt eurolt 2,25 miljardile eurole, kuna riigi üks suur rahvusvaheline kontorimasinate ja telekommunikatsiooniseadmete tootja praktiliselt lõpetas eksportimise.

Teist aastat järjest avaldas Costa Rica koguekspordile Euroopa Liitu märkimisväärset negatiivset mõju varasema suure IT-komponentide eksportija ümberasumine Kagu-Aasiasse. Telekommunikatsiooniseadmete osas vähenes ELi import Costa Ricast 2015. aastal ligikaudu 94 %. Infotehnoloogia seadmete eksport vähenes 2 372 miljonilt eurolt 2013. aastal 147 miljoni euroni 2015. aastal.

	2013	2014	2015	2013–2015 (muutuse %)
Kontori- ja telekommunikatsiooniseadmed	2 372	1 925	147	-93,8 %

Kesk-Ameerikast ELi suunduva impordi jaotus ja selle aastane muutus (miljonites eurodes)

Allikas: Eurostat ja kaubanduse peadirektoraat (DG TRADE)

Kui Costa Rica IT-komponentide ekspordi oluline vähenemine välja arvata, on lepingu kolmandal rakendamisaastal ELi eksport kõnealuselt kuuest riigist ja import sinna kasvanud rohkem kui 20 % ning seda kaheksa ekspordi/impordi kombinatsiooni puhul kaheteistkümnest. See kajastub ka kogu kaubavoos, mis kasvas kuuest riigist nelja puhul rohkem kui 20 % (viienda puhul üle 10 %). Costa Rica on ka 2016. aastal erijuhtum konkreetsel ja siseriiklikel põhjustel, mis tõenäoliselt tulevikus ei kordu.

Kesk-Ameerika eksport ELi koondub üha enam teatavate oluliste eksporttoodete ümber, olgugi et SIECA⁵ andmete kohaselt suurenes ELi eksporditavate tooterühmade arv 2015. aastal eelmise aastaga võrreldes 5,3 %. Eksport hõlmab praegu 1615 toodet (tollitariifistiku harmoneeritud süsteemi 6-kohalised tariifiread).

Kesk-Ameerika peamised impordisektorid (harmoneeritud süsteemi jaotiste kohaselt) olid 2015. aastal järgmised: taimsed tooted (51 %), toiduained, joogid ja tubakas (11,1 %) ning optika- ja fotoinstrumendid (8,1 %). ELi peamised ekspordiartiklid selles piirkonnas olid seadmed ja masinad (23,8 %), keemiatööstuse ja sellega seotud tööstusharude tooted (22,6 %), transpordivahendid (14,3 %).

ELi Kesk-Ameerikasse suunduva ekspordi peamine sihtkoht oli 2015. aastal Costa Rica (25 %), millele järgnesid Panama ja Guatemala (vastavalt 24 % ja 22 %). Kõige suurema osa ekspordist moodustasid 2015. aastal ravimid (11 % ELi ekspordist), mootorsõidukid (7 %) ja teras (5 %).

Samas kasvas 2015. aastal Kesk-Ameerika ekspordis märkimisväärselt järgmiste toodete⁶ maht:

- **optika- ja fotoinstrumentide** (HS 90) import ELi suurenes 46 % ehk 284,8 miljonilt eurolt 417 miljoni euroni;
- **meditsiiniseadmete** import ELi suurenes 32 % ehk 194 miljonilt eurolt 257 miljoni euroni;
- **kohvi** import ELi suurenes 33 % ehk 702 miljonilt eurolt 935 miljoni euroni. Piirkond suutis väljuda kahjumist, mille põhjustas kohvipuu leherooste epideemia, mis mõjutas 2014. aastal raskelt Kesk-Ameerika kohvitootmist ja -eksporti.

Guatemala eksport Euroopa Liitu kasvas 691 miljonilt eurolt 2014. aastal 865 miljoni euroni 2015. aastal. Eksporditavate kaupade hulgas suurenesid näiteks järgmiste kaupade mahud: söödavate puuviljade, marjade ja pähklite (HS 08) eksport kasvas 70 miljoni euroni (kasv 130 %), mineraalmaakide (HS 26) eksport kasvas 69,2 miljoni euroni (kasv 168 %) ja köögiviljade (HS 07) eksport kasvas 50,3 miljoni euroni (kasv 30 %).

Protsentuaalselt kasvas 2015. aastal kõige rohkem kaubavoog Nicaraguaga (32 %). Seda dünaamikat iseloomustab ELi ekspordi suur kasv (kuni 54 %) ning ka ELi import suurenes 14,5 % (285 miljonilt eurolt 326,5 miljoni euroni). ELi eksport Nicaraguasse suurenes eriti jõuliselt järgmiste rubriikide osas: elektrimasinad (HS 85) 141 % (87 miljoni euroni), raamatud ja trükitooted (HS 49) 202 % (11 miljoni euroni) ja kummitooted (HS 40) 63 %. Samamoodi kasvas märkimisväärselt Nicaraguast lähtuv import, eelkõige järgmiste rubriikide osas: söödavad puuviljad ja pähklid (HS 08) (6,5 miljoni euroni), kohv 47 % (94 miljoni euroni), õliseemned (HS 12) 29 % (25 miljonilt eurolt 35 miljoni euroni).

ELi ja Hondurase vaheline kaubavoog suurenes samuti oluliselt. ELi eksport suurenes peamiselt järgmistest rubriikides: elektrimasinad (HS 85) 88 % (132 miljoni euroni),

⁵ Sistema de Integración Económica de Centroamérica (Kesk-Ameerika majandusintegratsiooni süsteem).

⁶ Allikas: Eurostat/ DG Trade.

farmaatsiatooted (HS 30) 154 % ja keemiatooted (HS 38) 98 %. Kogu import ELi kasvas 841 miljonilt eurolt 2014. aastal 1,01 miljardi euroni sellele järgneval aastal. Traditsioonilised tooted, mille import kasvas eriti jõudsalt, olid järgmised: kohv (HS 09) 447,3 miljonilt eurolt 607,5 miljoni euroni (kasv 36 %), tubakas (HS 24) (kasv 56 %), köögiviljad (HS 07) 11,6 miljonilt eurolt 19,3 miljoni euroni (kasv 66 %)⁷.

ELi import Panamast suurenes 27 % peamiselt järgmiste rubriikide toel: rehvid (HS 4011) kuni 62,4 miljoni euroni (kasv 72 %), kuivsoot (HS 23) 7,6 miljoni euroni (kasv 123 %). Eriti suur oli laevandussektori mõju – laevade ja väikelaevade (HS 89) import kasvas rohkem kui kaks korda (201 miljoni euroni). Kohv (HS 09) ei ole Panama tavapärane eksporditavartikkel, kuid ka kohvi eksport kasvas 66 %.

Märkimisväärset positiivset muutust võis täheldada ka ELi ekspordis Costa Ricasse (kasv 23 %) ja El Salvadori (kasv 30 %). Costa Rica puhul mõjutasid kasvu eriti jõuliselt järgmised rubriigid: farmaatsiatooted (HS 30), kasv 21 %; sõidukid (HS 87), kasv 79 % ja keemiatooted (HS 38), kasv 38 %. El Salvadori puhul tuleks esile tuua järgmisi rubriike: masinad ja mehhaanilised seadmed (HS 84), kasv 53 %; elektrimasinad (HS 85), kasv 75 % ja meditsiiniseadmed (HS 90), kasv 60 %.

2.3. Lepingu kohaste tariifsete soodustuste kasutamine

Lepingu alusel antud tariifsete soodustuste kasutamise hindamiseks tuleb mõõta seda osa kaubavoost, mis liikus lepingu raames. Selleks on vaja tollideklaratsioonide üksikasjalikke andmeid. Kesk-Ameerika teavitas ELi, et vastavate Kesk-Ameerika tolliasutuste hallatavad andmebaasid ei ole praegu sobivad tariifsete soodustuste analüüsimiseks vajaliku üksikasjaliku statistika korrapäraseks vahetamiseks. Erand on Costa Rica, kes edastas ELile asjakohased andmed.

Costa Rica statistikast 2015. aasta kohta nähtub, et 16,6 % ELi koguekspordist Costa Ricasse oli hõlmatud lepingu kohaste soodustustega ning lisaks liberaliseeriti täies ulatuses 13,2 % tariifiridadest. Kui vaadelda Kesk-Ameerikast pärit importi ELi, siis liikus lepingu raames 53 % sellest kaubavoost (väärtuse poolest).

2.4. Tariifikvootide kasutamine

Lepingus on sätestatud mitmesuguste tariifikvootide kasutamine, mis hõlmavad teisele lepinguosalisele tariifse sooduskohtlemise võimaldamist kuni kvoodi kvantitatiivse piirmäärani. Piirmäära ületamise korral kohaldatakse enamsoodustusrežiimi tariifi.

Lepinguga on **Kesk-Ameerikale kehtestatud kaheksa tariifikvooti** toodetele, millel ei olnud enne lepingu jõustumist soodusjuurdepääsu ELi turule. Kesk-Ameerika riigid kasutasid 2015. aastal Kesk-Ameerikast pärit toodetele seatud tariifikvoote ainult kahe tootekategooria puhul (roosuhkur ja rumm).

⁷ Allikas: Eurostat

Päritolu	Tooted	Ühik	Tariifikvoodi maht	Import ELi	Kasutusmäär
Kesk-Ameerika	Küüslauk	tonni	550	0	0 %
	Riis		22 000	0	0 %
	Veiseliha		10 450	0	0 %
	Seened		275	0	0 %
	Maniokitärklis		5 000	0	0 %
	Suhkrumais		1 680	0	0 %
Kesk-Ameerika, v.a Panama	Suhkur		159 000	158 993	100 %
	Rumm konteineris > 2 l	liitrit puhast alkoholi	7 600	2 187	28,8 %

ELi poolt Kesk-Ameerikale kehtestatud tariifikvootide kasutamine 2015. aastal

Lisaks tariifikvootidele tegi EL Kesk-Ameerikale teatavate kvootide raames 118 tariifireale erandi päritolureeglitest. Kohaldamise teisel aastal (2015) oli osutatud kvootide raames toimuv import jätkuvalt väga väike. Kaubad, mille suhtes kohaldatakse sooduskohtlemist on näiteks tuunikalafilee (Kesk-Ameerika kvoot) (kvoodi kasutusmäär 18 %), Costa Ricast pärit püksikud ja aluspüksid (27 %) ning rinnahoidjad (100 %) ja El Salvadorist pärit sukkpüksid (14 %).

Kesk-Ameerika kehtestas **ELile tariifikvoodid nelja konkreetse toote puhul**. ELi eksportijad kasutasid 2015. aastal tariifikvootidega loodud võimalusi, kuid siin on jätkuvalt kasvuruumi, sest praegune kasutusmäär jääb ka parima kasutusega kvootide puhul alla 50 %.

Tooted	Kvoot (tonnides)	Aastakasv	Maht (tonnides)	Kasutusmäär
Soolasink	990	45	260	26 %
Piimapulber	1 240	95	148	14 % ⁸
Juust	2 345	150	1 155	44 % ⁹
Töödeldud sealih	990	45	51	4,9 %

Kesk-Ameerika poolt ELile kehtestatud tariifikvootide kasutamine 2015. aastal

⁸ Keskmise määra, mis põhineb kättesaadavatel andmetel Kesk-Ameerika riikide kaupa.

2.5. Teenustekaubandus

Aruande koostamise ajal ei olnud teenustekaubanduse andmed 2015. aasta kohta veel kättesaadavad (teenuseid käsitlevate andmete hilisem laekumine võrreldes kaupu käsitlevate andmetega on tavapärane), seepärast lähtutakse 2014. aasta andmetest. Teenustekaubanduse kogumaht oli 5,9 miljardit eurot (3 % vähem kui 2013. aastal). Suurim kaubanduspartner oli 2014. aastal endiselt Panama (53 % teenustekaubanduse kogumahust kogu piirkonnaga), millele järgnesid Guatemala (21 %) ja Costa Rica (13 %).

Riik	2013			2014			%
	Kreedid	Deebet	Kokku	Kreedid	Deebet	Kokku	Kokku
Costa Rica	631,3	499,3	1130,6	678,1	563,2	1241,3	10 %
El Salvador	224,8	90,1	314,9	231,7	83,4	315,1	0 %
Guatemala	874,9	202,5	1077,4	535,2	225,8	761,0	-29 %
Honduras	195,0	187,4	382,4	160,3	89,6	249,9	-35 %
Nicaragua	204,7	48,7	253,4	153,7	91,1	244,8	-3 %
Panama	1456,4	1580,1	3036,5	1525,4	1644,4	3169,8	4 %
Kokku	3587,1	2608,1	6195,2	3284,4	2697,5	5981,9	-3 %

Teenustekaubandus Kesk-Ameerika ja ELi vahel 2014. aastal (miljonites eurodes)

Allikas: EUROSTAT

Hondurase ja Nicaragua puhul (kummagi riigi puhul oli teenustekaubanduse maht alla 300 miljoni euro) täheldati 2014. aasta andmete osas väga suurt protsentuaalset muutust võrreldes 2013. aasta andmetega. Kaubavoog Hondurasega vähenes järsult (-52 %), samas kui kaubavoog Nicaraguaga kasvas peaaegu kahekordseks (87 %).

Suurema turuga Panama, Costa Rica ja Guatemala puhul oli muutus tagasihoidlikum (üldjuhul alla 10 %) kui El Salvadori puhul.

3. RAKENDUSASUTUSTE TEGEVUS

3.1. Tehniliste kaubandustõkete allkomitee

2. juunil 2016 arutas tehniliste kaubandustõkete allkomitee videokonverentsi teel järgmisi küsimusi:

- EL osutas konkreetsele probleemile, et toodete registreerimine, mida nõutakse nende toodete turule laskmiseks Kesk-Ameerika riikides, on väga kallis ning piirkondliku tehnilise ühtlustamise osas ei ole tehtud edusamme.
- EL väljendas erilist muret Panama kehtestatud tehniliste eeskirjade üle (jäätis, puuviljamahlad ja alkohoolsed joogid).
- Samuti väljendas EL muret seoses Guatemalas nõutavate nn vabamüügisertifikaatidega.

Kesk-Ameerika riike kutsuti üles astuma täiendavaid samme piirkondlike tehniliste eeskirjade tõhusaks rakendamiseks. Need on vastuvõtmiseks valmis ning võimaldavad tagada

järeelmeetmete võtmise lepingu artikli 305 kohaselt ja süvendada piirkondlikku majandusintegratsiooni.

3.2. Kaubanduse ja säästva arengu kogu

14.–16. juunil 2016 kohtusid ELi ja Kesk-Ameerika esindajad asutustega, kes vastutavad lepingu kaubandust ja säästvat arengut käsitlevate sätete rakendamise järelevalve eest (vt 4. osa).

3.3. Intellektuaalomandi allkomitee

15. juunil 2016 peeti intellektuaalomandi allkomitee kolmas kohtumine, kus vaadati läbi eeskätt järgmised küsimused:

- intellektuaalomandi õiguste ja eriti geograafiliste tähistega kaitse ja jõustamine Kesk-Ameerikas ning registreerimismenetluste tõhustamise võimaluste otsimine;
- meetmed, millega edendada võimaliku (peamiselt eraomandi) tehnosiirde jaoks soodsat keskkonda.

Geograafiliste tähistega osas väljendas EL muret seoses Guatemalas käimasoleva kohtuvaidlusega („Parmigiano Reggiano“ ja „Prosciutto di Parma“ vs. kohalik kaubamärk „Parma“) ning Hondurase avaldatud väidetavate üldnimetuste loeteluga, sest mõned nimetused võivad olla vastuolus lepingu kohaselt kaitstud ELi geograafiliste tähistega.

Kohtumine andis samuti võimaluse vahetada arvamusi võimaliku töökorra üle, et hõlbustada kaitstud geograafiliste tähistega loetelu ajakohastamist.

3.4. Sanitaar- ja füto-sanitaarküsimuste allkomitee

Allkomitee kolmandal kohtumisel, mis toimus 14.–15. juunil 2016, tõstas EL järgmised küsimused:

- assotsieerimislepingus sätestatud menetluste järgimise olulisus Kesk-Ameerika riikide jaoks, et tagada turulepääsu taotluste käsitlemine, ametiasutuste loetelude heakskiitmine ja kontrolli toimumine õigeaegselt ja läbipaistval viisil;
- rahvusvaheliste standardiorganisatsioonide standardite, suuniste ja soovitude järgimise olulisus;
- vajadus esitada teaduslikke andmeid, et toetada õigusakte ja nõudeid, mis erinevad oluliselt rahvusvahelistest standarditest;
- Kesk-Ameerika riikide vajadus jätkata piirkondliku majandusintegratsiooniga seotud sätete rakendamist, et hõlbustada kaubandussuhteid.

3.5. Tollimenetluste, kaubanduse soodustamise ja päritolureeglite allkomitee

Teemad, mida arutati allkomitee 13.–14. juunil 2016 toimunud kohtumisel olid järgmised:

- Kesk-Ameerika piirkondliku integratsiooniga seotud kohustuste täitmine ja

- kahe selgitava märkuse koostamine seoses päritolureeglitega, et leida lahendus Kesk-Ameerikas tekkinud praktilistele probleemidele.

Lepinguosaliste eesmärk oli kokku leppida, et II lisa teatavate aspektide ühtsel tõlgendamisel lähtutakse kaupade liikumissertifikaadi EUR.1 täitmist käsitlevatest selgitavatest märkustest ning et (väikeseid) vigu käsitletaks asjakohaselt.

Lisaks leppisid osalised kokku, et ajakohastavad klassifitseerimissüsteemi, kui jõustub Maailma Tolliorganisatsiooni harmoneeritud süsteemi nomenklatuuri (HS 2012) viimane versioon. Assotsiatsiooninõukogu võtab lõpliku loetelu vastu kirjaliku menetluse teel.

Kesk-Ameerika riigid taotlesid võimalust kumuleeruda Mehhikost ja Tšiilist pärit tuunikala kogused. EL nõustus küsimust analüüsima eeldusel, et asjaomased riigid teevad vajalikul määral koostööd.

3.6. Kaupade turulepääsu allkomitee

13. juunil 2016 toimunud allkomitee kohtumisel vaatasid osalised läbi eelmiste koosolekute raames võetud kohustused ning arutasid järgmisi ELi huvidega seotud küsimusi:

- Costa Rica võetud kohustus vaadata läbi oma õlle aktsiisimaksusüsteem;
- Costa Rica võetud kohustus kõrvaldada maksualane diskrimineerimine kangete alkoholsete jookide puhul alates 1. oktoobrist 2017 (nagu on sätestatud lepingus);
- Nicaragua nõutav tasu kauba läbivalgustamise puhul piirivalvepunktides;
- Hondurase impordilitsentside süsteem sibulate importimiseks.

EL ja Kesk-Ameerika riigid nõustusid, et usaldusväärse, ajakohase ja üksikasjaliku statistika kättesaadavus on kaubanduspoliitika jaoks ülioluline ning võtsid kohustuse jätkata piirkondlike statistiliste andmete vahetamist.

3.7. Erakorraline kohtumine riigihangete küsimustes

Lepinguosalised leppisid kokku, et riigihangetega seotud tehniliste küsimuste lahendamiseks luuakse erakorraline ajutine töörühm, mis tuli esimest korda kokku 16. juunil 2016. Kuigi lepinguga ei ole osutatud allkomiteed ette nähtud, sai selgeks, et riigihangete käsitlemiseks lepingu kohaselt, on sellise allkomitee loomine vajalik. Lepinguosalised vahetasid teavet Kesk-Ameerika riikide õigusaktide ja nende vastavuse kohta lepingu sätetele. EL osutas eelkõige Panama ametivõimude poolt hiljuti vastu võetud õigusaktile, mis tuleks lepingust lähtuvalt läbi vaadata. Kuna Panama vaatab praegu läbi oma riigihangete seadust, kutsus EL Panamat üles tegema õigusaktidesse vajalikud muudatused.

3.8. Assotsieerimiskomitee

23. juunil 2016 pidas assotsieerimiskomitee oma kolmanda kohtumise eesmärgiga vaadata läbi erinevates allkomiteedes tehtud töö ning arutada ka muid kaubandusega seotud küsimusi.

EL selgitas geograafiliste tähiste täieliku kaitse olulisust Kesk-Ameerikas ja väljendas muret seoses Guatemala ja Hondurase hiljutiste sammudega. EL tuletas meelde Kesk-Ameerika riikide kohustust anda endast parim rahvusvaheliselt kokkulepitud standardite rakendamisel, mis muu hulgas hõlmavad finantsteenuseid, võitlust rahapesuga, terrorismi rahastamist ja maksudest kõrvalehoidumist. EL esitas algatuse äriühingute maksustamise kohta (ELi nimekirj; maksubaasi kahanemine ja kasumi ümberpaigutamine) ja palus, et Kesk-Ameerika riigid tegeleksid kõnealuste valdkondadega ühiselt.

Lisaks kutsus EL Costa Ricat üles lõpetama praegu õlle suhtes toimuvat maksualast diskrimineerimist vastavalt ühisdeklaratsioonis kokku lepitud ning Panamat kutsuti üles täitma lepingu riigihankeid käsitlevat peatükki.

Piirkondlikust majandusintegratsioonist rääkides selgitasid Kesk-Ameerika riigid, et nende kaubandusministrid on SIECA raames toimunud Kesk-Ameerika majandus- ja kaubandusministrite nõukogu (COMIECO) kohtumistel väga hoolikalt jälginud ELi suhtes võetud kohustuste täitmist. EL osutas vajadusele rakendada teatavaid tehnilisi eeskirju võimalikult kiiresti.

Mis puudutab muudatusi lepingus, mis tulenevad Horvaatia ühinemisest ELiga, siis tunnistasid lepinguosalisel, et hoolimata mõningasest edust lahknevad endiselt seisukohad võimaliku, Horvaatia ühinemisega seotud kompensatsiooni hindamise meetodi suhtes. EL ärgitas Kesk-Ameerika riike kohaldama konstruktiivset lähenemisviisi, arvestades et EL on juba lõpetanud läbirääkimised ELi kõigi muude eelispartneritega Ladina-Ameerikas ja leidnud kõiki osalisi rahuldavad lahendused. Praegu otsustati mõttevahetust jätkata, et jõuda võimalikult kiiresti kokkuleppele.

4. KAUBANDUSE JA KESTLIKU ARENGUGA SEOTUD KOHUSTUSTE TÄITMINE

4.1 Institutsioonilised asjaolud

Kaubanduse ja säästva arengu kogu kolmas kohtumine peeti 15. ja 16. juunil 2016 Hondurases.

Kohtumisel vahetati teavet töö- ja keskkonnaküsimustes, sealhulgas sellistes valdkondades nagu sotsiaalne dialoog, diskrimineerimiskeeld, vastutustundlikud väärtusahelad, ringmajandus ja looduslike liikidega kauplemine. EL juhtis tähelepanu teatisele „Kaubandus kõigile“ ning selle väärtuste agendale, millel on oluline seos kaubanduse ja säästva arengu kogu tegevusega.

ELi ja Kesk-Ameerika kodanikuühiskonna esindajaid koondava kodanikuühiskonna dialoogi foorumi kohtumine toimus 17. juunil 2016. Sellel osalesid Kesk-Ameerika riikide (v.a Panama) ja ELi kodanikuühiskonna esindajad. Lisaks toimus seminar, kus arutati kestlikku arengut toetavate kaubanduskavade ja -tavade üle, ning nõuanderühma mõlemat piirkonda esindavate esindajate koosolek. Kodanikuühiskonna esindajad esitasid kaubanduse ja säästva arengu kogule ühisavalduse, millele kogu lubas edaspidi vastata. Lisateavet leiab aadressil <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.events-and-activities-3rd-eu-central-america>.

4.2 Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (ILO) konventsioonide rakendamine

Kaubanduse ja säästva arengu kogu kohtumisel esitasid lepinguosalisel kokkuvõtte ILO konventsioonide rakendamise ja õigusaktides viimati tehtud muudatustest. EL Salvador ja Guatemala vastasid ELi tõstatatud küsimustele seoses ühinemisvabadust käsitleva ILO konventsiooniga. Nädal varem tõstatati sama küsimus ka Rahvusvahelisel Töökongressil ning leiti, et EL Salvadori puhul on tegemist tõsise probleemiga ning Guatemala puhul väga tõsise ja kiireloomulise probleemiga.

Märgiti, et olukorda El Salvadoris ja Guatemalas käsitleti Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni järelevalvemehhanismide raames 2016. aasta juunis, mil arutati konventsiooni nr 87 (ühinemisvabaduse ja organiseerumisõiguse kohta) rakendamist töötajate esindajate vastase vägivalga ja esindajate mõrvamise korral. EL jälgib ka edaspidi olukorda ja edendab koostööd ILOga selles valdkonnas.

4.3. Mitmepoolsete keskkonnalepingute rakendamine

Kaubanduse ja säästva arengu kogu kohtumisel vahetasid lepinguosalisel arvamusi keskkonnaprobleemide kohta. Costa Rica kirjeldas oma strateegiat ambitsioonikate vähese CO₂-heite eesmärkide saavutamiseks ja innovatsiooni suunamiseks sellistes tootmisektorites nagu kohvitootmine ja loomakasvatus. EL tõstis esile ringmajanduse loomise tegevuskava ja looduslike liikidega kauplemist käsitleva tegevuskavaga seotud arengut.

Kesk-Ameerika riigid ja EL märkisid, et nad on CITESi osaliste kongressi raames, mis toimus 2016. aasta septembris, teinud koostööd mitmesugustes küsimustes. Sealhulgas toetas EL Guatemala ja CITESi muu kolme liikme ettepanekut reguleerida kõiki *Dalbergia* liike hõlmavat kaubandust.

4.4. Kaubandust ja kestlikku arengut käsitleva positiivse kava väljatöötamine

Jätkati arutelu positiivse tegevuskava väljatöötamiseks ning selgus, et eesmärgi osas on riikidel mõneti erinevad seisukohad. Üldist toetust avaldati ettepanekule korraldada 2017. aasta alguses kohtumine, et arutada vastutustundlike ülemaailmsete väärtusahelatega seonduvat.

5. MÄÄRUSE RAKENDAMINE (BANAANE KÄSITLEV STABIILSUSMEHCHANISM)

Lepingus on sätestatud, et alates lepingu jõustumise kuupäevast kuni aastani 2020 kohaldatakse Kesk-Ameerika riikidest pärit ja rubriiki 0803.00.19 (värsked banaanid) kuuluvate banaanide suhtes soodustollimaksu (kantud tariifide vähendamise tabelisse riikide ja aastate lõikes). Erikohtlemine põhineb stabiliseerimisklausilil, millega kehtestatakse üleminekuperioodiks Kesk-Ameerika riikidest pärit impordi iga-aastane käivituskogus.

Juhuks kui tollimaksu vähendamise tulemusena kasvab banaanide impordikogus sedavõrd, et tekitab või ähvardab tekitada tõsist kahju ELi banaanisektorile, on määrusega kehtestatud asjakohased menetlused, millega hoitakse ära tõsise kahju tekkimine selles sektoris. Komisjon on jälginud Kesk-Ameerika riikidest pärit banaanide impordi arengut (määruse artiklid 3 ja 13), et hinnata, kas määruses kehtestatud tingimused on täidetud, et algatada kaitsemeetmetega seotud uurimine või kohaldada eelneva järelevalve meetmeid.

Kuigi Guatemalast pärit banaanide import ületas 2015. aastal käivituskoguse 27 % võrra, ei algatanud komisjon kaitsemeetmetega seotud uurimist ega kohaldanud eelneva järelevalve meetmeid, samuti ei saanud komisjon ühtegi sellesisulist taotlust. Kõnealune import ei ohustanud ELi banaanisektorit. Samal ajal ei ole muud Kesk-Ameerika riigid hakanud jõudma neile stabiliseerimismehhanismi raames sätestatud käivituskogusteni. 2015. aasta lõpus moodustas Kesk-Ameerikast pärit banaanide sooduskohtlemisega impordi kogumaht vaid 65 % kehtestatud piirmäärast.

Riik	Kasutatud kogus	Käivituskogus	%
GUATEMALA	79 068 834	62 500 000	127
HONDURAS	4 440 601	62 500 000	7
NICARAGUA	8 389 294	12 500 000	67
PANAMA	207 829 771	468 750 000	44
COSTA RICA	927 260 997	1 281 250 000	72
EL SALVADOR	0	2 500 000	0
KOKKU	1 226 989 497	1 890 000 000	65

2015. aastal stabiliseerimismehhanismi raames toimunud banaanide import (kilogrammides)

6. JÄRELDUS

Kolm aastat pärast jõustumist edeneb lepingu rakendamine jõudsalt ja lepingu kohane institutsiooniline raamistik toimib hästi.

Hoolimata Kesk-Ameerika kaubanduskeskkonna negatiivsetest trendidest olid ELi ja Kesk-Ameerika vahelised kaubavood üsna dünaamilised. Sarnaselt 2014. aastaga avaldas olulist negatiivset mõju Kesk-Ameerika suurte piirkondlike IT-komponentide eksportijate ümberpaigutamine, ehkki muu eksport Kesk-Ameerikast ELi kasvas 2015. aastal 13,8 %. Eriline osa selles on kohvitööstuse ekspordi taastumisel, eelneva aastaga võrreldes kasvas kohvi eksport 34 %. ELi eksport Kesk-Ameerikasse on suutnud osutatud arenguga sammu pidada ning suurenes 2015. aastal 22 %.

Vaatamata sellele suurele kasvule oli soodustuste kasutusmäär ELi ekspordi puhul Kesk-Ameerikasse endiselt üsna madal, kuid ELi impordi puhul Kesk-Ameerikast on see kõrgem. Ilmselt peab EL pingutama rohkem teavitustegevuse alal, et suurendada teadlikkust kasust, mida leping võib pakkuda. Komisjon osaleb ka edaspidi meetmetes, millega suurendatakse ettevõtjate teadlikkust lepinguga loodud võimalustest. Liikmesriikide tegevus on samuti asjakohane.

Arvestades, et tariifikvoodid on suurel määral alakasutatud, on ettevõtjatel piisavalt võimalusi ulatuslikumate kaubandussuhete arendamiseks.

Banaanisektori stabiilsusmehhanismi raames oli Kesk-Ameerikast pärit koguimport üldiselt stabiilne ja selle maht tunduvat väiksem kui kumuleeritud käivituskogus. Kuigi Guatemalast pärit banaanide import ületas käivituskoguse, leiti et soodustollimaksude peatamise menetluse algatamine ei ole vajalik, sest asjaomased kogused ei suudaks ELi turgu tasakaalust välja viia.

Kahe piirkonna vaheline teenustekaubandus vähenes 2014. aastal veidi (5,9 miljardi euroni). Panama, Costa Rica ja Guatemala on jätkuvalt kõige olulisemad kaubanduspartnerid selles majanduspiirkonnas, kuid kaubandusandmeid on endiselt liiga vähe, et hinnata lepingu mõju kaubavoogude muutumisele.

ELi prioriteet on säilitada ja tugevdada head koostööd Kesk-Ameerika riikidega, mille ühine eesmärk on saavutada lepingu nõuetekohane rakendamine kõigi lepinguosaliste poolt. Mõlema piirkonna ettevõtjad, tarbijad ja kodanikuühiskonnad saavad nii lepingu pakutavaid võimalusi täiel määral ära kasutada ning vastastikku kasulikke suhteid ka edaspidi tugevdada.

Lepingu nõuetekohaseks rakendamiseks on olulise tähtsusega, et lepingu alusel loodud institutsioonid toimiksid nõuetekohaselt. Institutsioonid võimaldavad arutada ja leida kõigi osaliste jaoks vastuvõetavad lahendused valdkondades, mis ulatuvad lepingu mitmesuguste jaotistega (kaubandus, kestlik areng, riigihanked jm) võetud kohustuste täitmisest kuni turulepääsuga seotud küsimusteni. Samuti aitavad arutelud institutsioonides lahendada lepingu rakendamisel esinevaid probleeme struktureeritud ja vastastikku kokku lepitud viisil.

Hiljutised jõupingutused on suunatud töö- ja keskkonnanorme käsitlevale koostööle, mis hõlmab laiemas plaanis kodanikuühiskonna osalemist, sotsiaalset dialoogi, ringmajandust ja väärtusahelaid. See on kooskõlas ELi praeguse kaubanduspoliitikaga¹⁰.

Komisjon jätkab arutelu Kesk-Ameerikaga kõigis küsimustes, mida ettevõtjad, kodanikud ja sidusrühmad on lepingu rakendamisega seoses tõstatanud. Komisjon kutsub ELi liikmesriike ja Euroopa Parlamenti üles, et nad osaleksid ka edaspidi aktiivselt selles protsessis.

¹⁰

Vt poliitikadokumenti „Kaubandus
(http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2015/october/tradoc_153846.pdf).

kõigile“